

**Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu**

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové (soudkyně zpravodajky), soudců Tomáše Lichovníka a Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatele XXX, zastoupeného JUDr. Tomášem Vymazalem, advokátem, se sídlem Wellnerova 1322/3c, Olomouc, proti rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. ledna 2017 č. j. 3 Tz 49/2016-28, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

1. Ústavní stížností, doručenou Ústavnímu soudu dne 26. 4. 2017, stěžovatel napadl v záhlaví uvedený rozsudek Nejvyššího soudu, kterým bylo rozhodnuto tak, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně (dále jen "krajský soud") ze dne 2. 12. 2015 sp. zn. 5 To 256/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 260 trestního řádu, a to ve prospěch stěžovatele. Předmětným usnesením krajského soudu došlo ke zrušení rozsudku Okresního soudu v Uherském Hradišti, kterým byl stěžovatel uznán vinným z přečinu usmrcení z nedbalosti a z přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti, a věc byla podle § 260 trestního řádu vrácena státnímu zástupci k došetření. Krajský soud uvedl, že daný skutek se stal, ale vina stěžovatele byla nejvýše marginální, neboť jeho jednání bylo nutno posuzovat v kontextu všech událostí. Pouze objektivně bylo totiž možné připustit, že nečinnost stěžovatele coby traťového komisaře při průběhu automobilového závodu vedla v konečném důsledku ke vzniku předmětného následku; za jeho vznik však dle názoru krajského soudu svojí nedbalou a nezodpovědnou činností odpovídají i další subjekty (zejména pořadatel závodu), u kterých měla být státním zástupcem rovněž vyvozena příslušná odpovědnost (což se doposud nestalo).

2. Proti uvedenému usnesení krajského soudu podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch stěžovatele, neboť dle jeho názoru krajský soud důsledně nerespektoval důvody pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření; jeho úkolem totiž nebylo zkoumat, zda ještě někdo další trestně odpovídá za nastalý následek, nýbrž rozhodnout, zda takovou trestní odpovědnost a v jakém rozsahu má stěžovatel. Nejvyšší soud mu dal za pravdu a postup krajského soudu označil za nezdůvodněný podle § 260 trestního řádu, neboť soud v tomto směru vznesl jediný, navíc nezákonný požadavek, aby orgány činné v trestním řízení zvážily trestní odpovědnost dalších subjektů, a pokud tak dosud neučinily, považoval to za podstatnou procesní vadu. Současně však ignoroval fakt, že důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření ze stadia odvolacího řízení již není pouhý požadavek náležitého objasnění věci ve smyslu předchozí právní úpravy, ale jen takové procesní vady, které jsou neodstranitelné v řízení před soudem, mezi něž však nepatří nesprávné právní posouzení skutku ani nesprávné posouzení míry zavinění obviněného. Postupem krajského soudu tak došlo k porušení zákona ve prospěch stěžovatele, neboť tomu bylo umožněno opětovně zvrátit výsledek přípravného řízení a vyhnout se okolnosti, že bude postaven před soud. Jelikož odvolání proti rozsudku prvního stupně podal pouze stěžovatel, nemůže po případném novém podání obžaloby dojít ke zhoršení postavení stěžovatele s ohledem na zásadu zákazu reformationis in peius. Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona jen ve prospěch obviněného, omezil se na rozhodnutí pouze tzv. akademickým výrokem podle § 268 odst. 2 trestního řádu, aniž mohl zrušit napadené rozhodnutí nebo předcházející řízení podle § 269 odst. 2 trestního řádu. Ve smyslu § 269 odst. 1 trestního řádu tedy napadené usnesení krajského soudu zůstalo nedotčeno.

3. Stěžovatel má za to, že tím, že Nejvyšší soud paušálně uzavřel, že byl porušen zákon v jeho prospěch, nerespektoval jeho základní práva zaručená čl. 2 odst. 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tímto postupem si podle něj Nejvyšší soud znemožnil ve věci meritorně rozhodnout, neboť tak může učinit pouze v případě, že by konstatoval porušení zákona v neprospěch obviněného.

Bylo-li by v tomto případě rozhodnuto tak, že zákon byl porušen v jeho neprospěch, mohl soud zároveň ve věci meritorně rozhodnout.

4. Ústavní soud konstatuje, že ústavní stížnost je nutno odmítnout jako zjevně neopodstatněnou, neboť jí napadeným rozhodnutím nemohlo dojít k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod stěžovatele.

5. Ústavní soud především připomíná, že svým nálezem sp. zn. Pl. ÚS 15/01 ze dne 31. 10. 2001 (N 164/24 SbNU 201; 424/2001 Sb.) zrušil ustanovení § 272 a § 276 věty čtvrté trestního řádu v tehdy platném znění. V tomto nálezu Ústavní soud dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona podávaná v neprospěch obviněného je reliktem sovětských stalinských právních institutů přebíraných do československého práva v době totalitního státu, totiž institutem, který je v naprostém rozporu s hodnotami materiálního právního státu, zvláště pak s principem rovnosti zbraní. Tomuto principu neodpovídala zejména kasační pravomoc Nejvyššího soudu na základě tohoto mimořádného opravného prostředku rušit v neprospěch obviněného, respektive obžalovaného, pravomocná rozhodnutí vydaná v trestním řízení. Ústavní soud byl toho názoru, že takzvaná "neprospěchová" stížnost pro porušení zákona může mít za dané situace pouze funkci sjednocování judikatury pro futuro cestou akademického výroku.

6. Po zrušení příslušných ustanovení trestního řádu byla pravomoc Nejvyššího soudu rušit v neprospěch obžalovaného rozhodnutí napadená stížnostmi pro porušení zákona, a tím jakkoliv zvrátit právní účinky z nich vyplývající, odstraněna. Naproti tomu mu byla ponechána pravomoc přijmout ve věci akademický výrok za účelem sjednocování judikatury pro futuro (§ 268 odst. 2 trestního řádu). Ústavní soud tak uvedeným nálezem zbavil Nejvyšší soud oprávnění zhoršit v řízení o stížnosti pro porušení zákona právní situaci obviněného, neboť akademický výrok nemůže sám o sobě právní moc dřívějších rozhodnutí prolomit. Akademický výrok, jímž Nejvyšší soud deklaruje svůj názor na výklad objektivního práva, totiž není způsobilý vyvolávat v rovině subjektivních práv konkrétní osoby (účastníka původního trestního řízení) žádné právní následky.

7. To platí i v nyní projednávaném případě. Ústavní stížností napadený rozsudek Nejvyššího soudu se nijak nedotkl žádného rozhodnutí vydaného předtím obecnými soudy v daném trestním řízení, a to ani v rovině formální (žádné z nich nebylo formálně zrušeno), tak v rovině materiální (právní následky jimi vyvolané nadále trvají). Rozsudek Nejvyššího soudu působí toliko prospektivně a může představovat do budoucna pouze vodítko pro výklad podústavního práva obecnými soudy, v žádném případě však nemohl zhoršit právního postavení stěžovatele a není vůbec způsobilý zasáhnout do jeho subjektivních práv (obdobně viz usnesení sp. zn. II. ÚS 2691/08 ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 1985/09 ze dne 23. 9. 2009 a sp. zn. III. ÚS 2624/10 ze dne 30. 9. 2010; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

8. Vzhledem k výše uvedenému byl Ústavní soud nucen podanou ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítnout jako návrh zjevně neopodstatněný.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 16. května 2017

Kateřina Šimáčková, v. r.
předsedkyně senátu